

SLOKA

// Aljaž Mulej

Pred leti sem na sprehodu v gozdu prvič naletel na ptico, ki mi je s svojim nepričakovanim, glasnim vzletom dvignila srčni utrip. Sloka (Scolopax rusticola) se namreč s svojo rdečkasto rjavo barvo perja v gozdu zlije z odpadlim listjem in se do zadnje sekunde zanaša na svojo varovalno barvo. Za to skrivnostno in nenavadno ptico so skrivalnice vse prej kot igra.

Oči **SLOKE** (*Scolopax rusticola*) so se med evolucijo zamaknile na vrh glave, kar ji omogoča 360-stopinjski panoramski vid. Posledično se ji je pod in pred oči zamaknil tudi sluhovod.

foto: iStock

OČI NA VRHU GLAVE

Med evolucijo se je telo sloke prilagodilo njenemu načinu prehranjevanja in življenja na tleh, zato se precej razlikuje od svojih sorodnikov iz reda pobležnikov (Charadriiformes). Za dobro zaznavanje plenilcev so se njene oči zamaknile na vrh glave, kar ji je omogočilo 360-stopinjski panoramski vid, ki je edinstvena lastnost med pticami. Zaradi zamika oči se ji je med evolucijo tudi sluhovod zamaknil na nenavadno mesto pod in pred oči.

Zaradi širokega zornega kota sloka ne vidi konice svojega kljuna. Za zaznavanje deževnikov, njenega glavnega plena, zato pretežno uporablja tip in tako z močno oživčeno konico kljuna preiskuje tla. Občasno pleni tudi druge žuželke ter polže. Dan sloka preživi v gosti gozdni vegetaciji, kjer počiva in se občasno tudi prehranjuje. Vendar večino hranjenja ptica opravi po sončnem zahodu, ko se osebkci z dnevnih počivališč v gozdu odpravijo na nočna prehranjevališča na travnikih in pašnikih. Tu so tudi deževniki številnejši kot v gozdu.

SLOKA se s svojo rdečkasto rjavo barvo perja zlije z odpadlim listjem v gozdu.

foto: Ivan Esenko

Sloka svoja repna peresa razpre v pahljačo, ki ji pomaga pri odvrčanju plenilcev ali v paritvenih obredih.

Spodnja stran repnih peres je pri sloki črna z izrazitimi belimi pikami. Repna peresa lahko razpre v pahljačo, ki jo izkorišča v paritvenih obredih, za odvrčanje plenilcev, prav tako pa jo samica uporablja, da ji mladiči laže sledijo ali jo najdejo.

GNEZDITVENA RAZŠIRJENOST

V času gnezditve se sloka zadržuje predvsem v vlažnih gozdovih z bogato grmovno in zeliščno vegetacijo, zato ni presenetljivo, da 90 odstotkov evropske populacije gnezdi na območju Rusije in Fenoskandije. Slovenija leži na južni meji njene gnezditvene razširjenosti. Pri nas se zato pojavlja kot redka gnezdilka, ki razpršeno gnezdi na posameznih območjih. Svatujoči samci so bili opazovani na območju Pohorja, Ljubljanskega barja, Julijskih Alp in Karavank. Na Krasu in v Murski šumi pa je bila gnezditve potrjena z najdenim gnezdom.

ZVESTOBA NI SLOKINA VRLINA

Ptice prično z gnezditvijo v aprilu, ko ob mraku in zori samci na odprtih delih gozda s svojim svatovskim letom, ki spominja na let netopirja, iščejo in privabljajo samice. Privabljanje samic na tako izpostavljen način je ključno, saj vrsta večino časa preživi samotarsko in skrito. Ko samica iz skrivališča opazi svatujočega samca, ga z visokim klicem pokliče k sebi, ali pa mu prične slediti. Samec s samico ostane samo nekaj dni, nato pa si poišče novo. Pojavu, ko se samec pari z več samicami, pravimo poliginija. Znano je, da se tudi samice lahko pariyo z različnimi samci (poliandrija), kar pomeni, da ima sloka mešano paritveno strategijo. Gnezdo si naredi kot gnezdilno kotanjico, obdano z okoliškim odpadlim listjem. Mladiči so begavci, kar pomeni, da so že operjeni, sposobni tekanja in zapustijo ne prav varno gnezdo takoj po izvalitvi. Kratke razdalje lahko preletijo že po desetih dneh, popolnoma pa so sposobni letenja po dvajsetih dneh. Obstajajo celo redka opazovanja, ko je samica v paniki ob navzočnosti plenilca pograbila mladiča med noge in z njim poletela na varno.

SLOVENIJA JE POMEMBNEN SELITVENI KORIDOR

Zaradi zamrznjenih tal v zimskem delu leta ter posledično nedostopnosti plena se sloke v jesenskem času odselijo iz večjega dela svoje gnezditvene razširjenosti na območja z ugodnejšimi vremenskimi razmerami. Največ jih prezimuje na območju Sredozemlja, Francije in Velike Britanije. Jesenska selitev poteka v času od oktobra do novembra in je odvisna od prihoda prve slane. Na gnezdišča se spet vračajo med marcem in majem. Raziskovalci so med letoma 2013 in 2020 na območju Italije s satelitskimi oddajniki opremili nekaj prezimujočih slok. Manjši delež osebkov je izviral iz gnezdišč srednje Evrope in Baltika, večji pa iz Rusije. Osebek, ki je prezimoval v bližini Treviža v Benečiji, je na spomladanski selitvi leta 2013 preletel neverjetno razdaljo 6200 kilometrov in je na svoji poti proti Irkutski oblasti v Sibiriji preletel tudi zahodni del Slovenije. Pozornost

Lani decembra smo med Novo Gorico in Vipavo s pomočjo termovizijske kamere zaznali vsaj 133 slok, kar odpira nova spoznanja iz njene selitvene biologije.

zvbuja podatek, da so se kar štiri izmed sedmih slok, ki so jih spremljali leta 2020, ustavile ali prečkale Slovenijo. Telemetrija je razkrila, da je selitveno pot čez Slovenijo uporabljala tudi sloka, ki se je s španskega otoka Majorka vračala na gnezdišča v Karpatih. V zadnjih dveh letih smo se tudi pri nas pričeli posvečati obročkanju slok na jesenski selitvi. Zaradi visokega lovnega pritiska na to vrsto smo v dveh sezonah že pridobili nekaj najdb v času prezimovanja, in sicer iz Španije, Francije, Italije in s Hrvaške.

RADA IMA MILE ZIME

Sloka je zvesta svojim zimskim območjem in se nanje redno vrača, kar povezuje z daljšim obdobjem milih zimskih temperatur. Na območju med Novo Gorico in Vipavo smo lani decembra, v nočnem času, na posameznih travnikih in vinogradih s pomočjo termovizijske kamere zaznali vsaj 133 osebkov, kar nakazuje, da sloke na Primorskem prezimujejo pogosteje ter v večjih številkah, kot smo mislili do sedaj. Odpirajo se novi izzivi pri spoznavanju slokinega pojavljanja v Sloveniji, tako da se ji bomo z veliko radovednostjo posvetili v nadaljnjih letih.

Na Primorskem sloka prezimujejo pogosteje ter v večjih številkah, kot smo mislili do sedaj.

foto: **Bojan Škerjanc**